UNIVERSITATEA AGRARĂ DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 631.15(478)

ȘARGO ALIONA

MECANISMELE DEZVOLTĂRII ȘI CREȘTERII ECONOMICE A SECTORULUI AGRAR PRIN INTERMEDIUL PROCESULUI INVESTIȚIONAL

521.03 – ECONOMIE ȘI MANAGEMENT (ÎN AGRICULTURĂ)

Autoreferatul
tezei de doctor în științe economice

Chișinău, 2016

Teza a fost elaborată în cadrul catedrei ,,Management'' a Universității Agrare de Stat din Moldova

Conducător științific:

TIMOFTI Elena, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, UASM

Referenți oficiali:

ULIAN Galina, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, USM
STRATAN Alexandru, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar,INCE

Componența consiliului științific specializat:

LITVIN Aurelia, **președinte,** doctor habilitat în științe economice, conferențiar universitar, UASM
BALTAG Grigore, **secretar științific,** doctor în științe economice, conferențiar universitar, UASM
BAJURA Tudor, doctor habilitat în științe economice, profesor cercetător, INCE
ȚURCANU Petru, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, UASM
CIMPOIEȘ Dragoș, doctor habilitat în științe economice, conferențiar universitar, UASM
RAPCEA Mihail, doctor habilitat în științe agricole, profesor cercetător, Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare
SÎRBU Ion, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, ASEM

Susținerea va avea loc la **17 iunie, ora 14.00** în ședința Consiliului Științific Specializat D 60.521.03-07 din cadrul Universității Agrare de Stat din Moldova, pe adresa: mun. Chișinău, str. Mircești 44, Facultatea de Economie, et. 3, aula 326.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca Universității Agrare de Stat din Moldova și pe pagina web a CNAA a Republicii Moldova www.cnaa.md

Autoreferatul a fost expediat la 16 mai 2016

Secretar științific al
Consiliului Științific Specializat, **BALTAG Grigore**
doctor în științe economice,
conferențiar universitar

Conducător științific, **TIMOFTI Elena**
doctor habilitat
în științe economice,
profesor universitar

Autor: **ȘARGO Aliona**

I. REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Agricultura reprezintă unul din cele mai sensibile sectoare ale economiei naţionale a Republicii Moldova. Pentru a atenua şi a corecta blocajele care afectează dezvoltarea sectorului agrar, se impun eforturi concentrate la nivelul instituţiilor statului şi al comunităţii de afaceri.

În Republica Moldova agricultura este de maximă importanţă având în vedere faptul, că în acest domeniu activează peste 30 la sută din populaţie, condiţiile favorabile acesteia, de asemenea contribuţia însemnată a domeniului la formarea Produsului Intern Brut.

În multe regiuni ale țării, agricultura se află în prezent la limita de subzistenţă: productivitatea este foarte scăzută, competitivitatea produselor - modestă, care se vând la preţuri foarte mici. Printre cauzele stării precare a agriculturii se află parcelarea excesivă a terenurilor, dotarea tehnică insuficientă a întreprinderilor agricole, concurenţa producătorilor străini, sprijinul modest din partea statului, insuficienţa de resurse financiare proprii şi posibilităţi reduse de atragere a investiţiilor străine.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Modernizarea sectorului agrar şi a capacităţilor de producţie poate fi efectuată cu suportul unor investiţii considerabile. Creşterea investiţiilor în sectorul agrar este unul din factorii de bază, care ar contribui la creşterea economică şi ameliorarea în ansamblu a economiei naţionale, la soluţionarea problemelor ce ţin de retehnologizarea şi modernizarea întreprinderilor agricole din Republica Moldova. Problema cu privire la investiții și creșterea economică a fost cercetată de numeroși autori în lucrări științifice fundamentale și în publicațiile din revistele de specialitate, dar cu toate acestea unele dintre aspectele teoretice și metodologice încă nu sunt suficient dezvoltate de către savanții consacrați în acest domeniu de cercetare. Astfel, documentarea unui număr mare de lucrări științifice la această temă ne-a permis să constatăm că pentru sectorul agrar nu au fost definitivate instrumentele mecanismului investițional care ar asigura o creștere economică durabilă. Necesitatea continuă a procesului investiţional în sectorul agrar a determinat actualitatea temei de cercetare fiind definită de următorii factori:

- importanța teoretico-științifică și practică a problemei și necesitatea de a aprofunda cercetarea instrumentelor de finanțare a sectorului agrar în vederea asigurării creșterii economice a sectorului;
- oportunitatea perfecționării metodologice a mecanismelor viabile de creştere economică a sectorului agrar prin intermediul procesului investițional.

Scopul și obiectivele lucrării.

Scopul tezei îl constituie cercetarea abordărilor teoretice și metodologice, analiza și argumentarea dezvoltării și creșterii economice a sectorului agrar prin intermediul procesului investițional și perfecționării mecanismelor de stimulare a creşterii economice a sectorului agrar.

În vederea realizării scopului propus, au fost înaintate următoarele **obiective:**

- studierea concepțiilor științifico-teoretice și metodologice privind dezvoltarea și creșterea economică a sectorului agrar prin intermediul procesului investițional;
- evaluarea tendințelor și determinarea trendului dinamicii indicatorilor dezvoltării și creșterii economice a sectorului agrar;
- estimarea și analiza impactului procesului de subvenționare asupra creșterii economice a sectorului agrar;

- evaluarea eficienței economice a investițiilor din agricultură;
- cuantificarea factorilor constitutivi ai atractivității investițiilor în sectorul agrar;
- abordarea problemei privind valorificarea investițiilor și elaborarea unui model matematic pentru a determina evoluția efectului investițiilor;
- efectuarea analizei și elaborarea pronosticului cu privire la productivitatea culturilor și animalelor, precum și a valorii producției agricole globale la 1 ha teren agricol în contextul de relansare și dezvoltare durabilă a agriculturii;
- perfecționarea mecanismelor de stimulare a dezvoltării și creșterii economice a sectorului agrar prin intermediul procesului investițional.

Metodologia cercetării științifice. În calitate de metode de cercetare au servit: metoda observării, metoda tabelelor, metoda grupării, compararea, metoda seriilor cronologice, metoda corelației și regresiei, funcția de producție Cobb-Douglas, analiza marginală, etc. Suportul informațional și statistic a fost asigurat de actele legislative ale Republicii Moldova, materialele Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, Agenției de Intervenții și Plăți în Agricultură, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, situațiile financiare și datele analitice ale Ministerului Finanțelor, datele situațiilor financiare ale întreprinderilor agricole analizate și alte surse ce vizează subiectele de cercetare în teză.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute constă în:

- aprofundarea concepțiilor teoretice și științifico-metodice pentru determinarea esenței creșterii economice a sectorului agrar prin prisma valorificării eficiente a factorilor intensivi și de impulsionare a proceselor investiționale;
- argumentarea nivelului optim de subvenții și de investiții utilizate la o unitate de teren agricol;
- estimarea economică a factorilor de influență și pronosticarea randamentului terenului agricol în întreprinderi până în anul 2020;
- aprecierea efectelor economice și a avantajelor tehnologiilor, măsurilor și formelor noi juridice de organizare a întreprinderilor agricole din cadrul asistenței investiționale și recomandarea implementării în practica activității entităților agricole;
- elaborarea modelului matematic pentru determinarea evoluției efectului investițional în activitatea întreprinderilor agricole;
- structurarea și expunerea mecanismului de finanțare și stimulare a creșterii sectorului agrar în contextul activității investiționale;
- elaborarea spiralei creşterii economice durabile a sectorului agrar, bazat pe utilizarea eficientă a tuturor resurselor financiare, investiționale necesare pentru modernizarea sectorului agrar și implementarea noilor tehnologii.

Problema științifică importantă soluționată constă în *argumentarea* din punct de vedere științific și metodologic a dezvoltării și creșterii economice a sectorului agrar, *fapt ce a confirmat oportunitatea* perfecționării mecanismelor de stimulare a creșterii economice *în vederea direcționării* structurale a investițiilor în agricultură.

Importanța teoretică a lucrării constă în aplicarea abordărilor concepțiilor teoretice și a rezultatelor obținute în urma analizei situației reale și a tendințelor de creștere economică a sectorului agrar, precum și recomandările elaborate privind promovarea investițiilor prin prisma realizării progresului tehnico-științific, în contextul perfecționării și aplicării în viitor a unor mecanisme de creştere economică a sectorului agrar.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în utilizarea principalelor rezultate științifice de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare din Republica Moldova pentru elaborarea recomandărilor și a măsurilor eficiente de creștere economică a sectorului agrar din punctul de vedere al nivelului optim de subvenții și de investiții la o unitate de teren agricol; implementarea treptată în practica activității entităților agricole a tehnologiilor și măsurilor din cadrul asistenței investiționale; utilizarea modelului multifactorial elaborat pentru pronosticarea randamentului terenului agricol; aprecierea ponderii de influență a investițiilor și altor resurse asupra randamentului la 1 ha ce vor orienta producătorii agricoli în utilizarea optimă a acestora pentru asigurarea creșterii economice a sectorului agrar.

Rezultatele științifice principale noi propuse spre susținere:

- Concretizarea și argumentarea abordării științifice conceptuale a esenței creșterii economice a sectorului agrar prin intermediul procesului investițional.
- Determinarea nivelului optim de subvenții și de investiții la o unitate de teren agricol.
- Modelul matematic pentru determinarea evoluției efectului investițional în activitatea întreprinderilor agricole.
- Modelul multifactorial pentru pronosticarea randamentului terenului agricol în baza valorificării mai eficiente a investițiilor și altor resurse.
- Mecanismul de finanțare și stimulare a creșterii sectorului agrar în contextul activității investiționale.
- Spirala creșterii economice durabile a sectorului agrar, bazat pe utilizarea eficientă a tuturor resurselor financiare, investiționale necesare pentru modernizarea sectorului agrar și implementarea noilor tehnologiilor.

Implementarea rezultatelor ştiinţifice. Rezultatele științifice au fost împlementate de către SRL „Malitunis'' din r. Strășeni și SRL„Vindex-Agro''din r. Orhei.

Aprobarea rezultatelor cercetărilor s-a realizat în cadrul a 8 foruri științifice naționale și internaționale:

2. Conferința internațională științifico-practică a tinerilor cercetători, Academia de Finanțe din Bucovina, Cernăuți, 18 noiembrie, 2011.
3. Conferinţa ştiinţifică naţională „Tendinţe moderne de dezvoltare economică şi financiară a spaţiului rural'', UASM, 27 aprilie, 2012.
4. Conferinţa internaţională ştiinţifico-practică „Creşterea economică în condiţiile globalizării", IEFS,18 -19 octombrie, 2012.
5. Simpozionul științifico-practic internațional „Băncile în economia concurenței, incertitudinii, inovării'', ASEM 19 aprilie 2013.
6. Simpozionul științific internațional „ Agricultura Modernă – Realizări și perspective'' UASM, 09 octombrie 2013.
7. Conferința internațională științifico-practică „Creșterea economică în condițiile globalizării'', IEFS, 17 octombrie 2013.
8. Conferința ştiinţifico-practică „ Strategii și vectori de creștere economică din perspectiva dezvoltării durabile în contextul globalizării și integrării'', CFBC, 21-22 noiembrie 2015.
9. Conferința internațională „Agriculture for Life, Life for Agriculture'' în cadrul Universității de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București**,** 4-5 iunie, 2015.

Publicațiile la tema tezei. Rezultatele cercetărilor științifice efectuate au fost expuse în 16 articole științifice cu un volum total de 6,17 c. a.

Volumul și structura tezei include: adnotări în limbile română, engleză, rusă, lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie și anexe. Lucrarea este expusă pe 155 de pagini, inclusiv 60 tabele, 51 formule, 70 de figuri și 38 de anexe. Bibliografia este alcătuită din 179 de surse.

Cuvinte-cheie: creştere economică, credite, dezvoltare, efectul investiţiilor, investiţii, mediu investiţional, producție agricolă, întreprindere agricolă, mecanism de stimulare, mecanism de finanţare, subvenţii, rentabilitatea producției.

II. CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** sunt aduse argumente ce justifică importanța temei cercetate și actualitatea acesteia. De asemenea, se face referire asupra: scopului tezei, obiectivelor cercetării, suportului teoretico-științific, suportului metodologic și cel informațional, noutății științifice și originalității temei, semnificației teoretice și relevanței practice a lucrării, rezultatelor științifice obținute și susținute de autor.

În Capitolul I al tezei, intitulat **„Abordări teoretice şi metodologice privind mecanismele dezvoltării și creşterii economice a sectorului agrar''** sunt cercetate evoluţia abordarilor teoretice şi modelele clasice privind creșterea economică în ansamblu, dar şi a sectorului agrar. Au fost analizate modelele clasice ale lui Smith A., Thomas M., Ricardo D., economiştilor americani Cobb şi Douglas, etc. În acest capitol au fost analizate lucrările mai multor cercetători autohtoni în domeniul creșterii economice: Bajura T.[2], Cimpoieș D. [4], Timofti E. [9], Țurcanu P. [12]. În acest capitol au fost cercetate abordările metodologice privind aprecierea utilizării investițiilor în sectorul agrar și metodele de creștere economică a sectorului agrar.

În rezultatul analizei, autorul a remarcat, că progresul agriculturii pune în lumină contribuţia acestei activităţi la creşterea economică a țării. Dezvoltarea agriculturii favorizează creşterea economică în cele mai diverse sectoare, contribuind la asigurarea independenţei şi a securităţii alimentare. Pentru agricultura Republicii Moldova, creșterea economică este echivalentă cu elaborarea și utilizarea tehnologiilor moderne, creșterea productivității muncii și a producției la hectar, creșterea competitivității produselor agricole pe pieţele externe și creșterea nivelului de trai a agricultorilor.

Pentru redresarea situației sectorului agrar, dar și a economiei naționale, trebuie puse în aplicare direcțiile de asigurare a creșterii economice a sectorului agrar. (Figura1)

Aceste direcții sistematic trebuie revăzute și adaptate la noile cerințe ale sectorului agrar, la situația economică dar și politică a Republicii Moldova. Rezultatele obținute în urma implementării direcțiilor propuse pot contribui la perfecționarea mecanismelor de creștere economică a sectorului agricol autohton.

Cercetarea problematicii privind creșterea economică prin intermediul procesului investițional ne permite să concluzionăm rolul hotarâtor în crearea unei economii de piata functionale, compatibile cu principiile, normele, mecanismele, instituțiile și politicile Uniunii Europene.

În Capitolul II al tezei **„Evoluția și analiza dezvoltării și creșterii economice a sectorului agrar din Republica Moldova în contextul activității investiționale''** a fost efectuată analiza tendinţelor de creştere economică a sectorului agrar autohton

comparativ cu ţările Europei Centrale şi de Est şi a fost analizat trendul indicatorilor creşterii economice a sectorului agrar al Republicii Moldova. Tot în acest capitol a fost analizat impactul procesului de subvenţionare asupra creşterii economice din sectorul agrar al Republicii Moldova şi a fost efectuată analiza statică şi dinamică a indicatorilor eficienţei economice a investiţiilor din agricultură.

Fig.1 Direcţii principale de asigurare a creşterii economice a sectorului agrar
Sursa: Sistemetizate şi completate de autor în baza [9, p.160-165]

Analizând indicatorii de apreciere a creşterii economice a sectorului agrar în perioada 2007-2014 (tab.1), observăm că s-a diminuat ritmul mediu de creştere la un singur indicator – efectivul mediu al lucrătorilor cu 11,08% .

Datorită majorării suprafeţei de teren cu destinaţie agricolă cu 48 mii ha şi a valorii totale a mijloacelor fixe cu destinaţie agricolă cu 8873 mil. lei, valoarea producţiei globale agricole s-a majorat cu 6,7% sau 5469,7 mil. lei ce a influenţat la majorarea volumului exportului produselor regnului vegetal cu 18,9%, precum şi a celui animal cu 23,5%. Productivitatea muncii s-a majorat cu 20,0%, datorită preponderent a reducerii efectivului de lucrători în sector cu 11,8%. În această perioadă se observă o creştere

medie anuală a salariului mediu lunar cu 17,5%, ceea ce permite să afirmăm că se respectă cerința depășirii sporului productivității muncii față de cel al salariului mediu.

Tabelul 1.Evoluția indicatorilor de apreciere a creșterii economice a sectorului agrar din Republica Moldova

Indicatorul	Anul								Ritmul mediu de creștere ,% $\overline{R_c} = \sqrt[n]{R_{c1} \cdot R_{c2} \cdot \ldots R_{cn}}$
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Ponderea agriculturii în PIB, %	*9,5*	*8,8*	*8,5*	*11,9*	*12,3*	*10,9*	*12,2*	*13,1*	x
2.Terenuri cu destinație agricolă, mii ha	1975,8	1978,9	1984,6	2007,6	2008,6	2008,9	2014,5	2024,2	100,3
3. Ponderea suprafețelor agricole în suprafața totală, %	58,37	58,46	58,63	59,31	59,34	59,34	59,51	59,80	x
4.Valoarea producției globale agricole (în prețuri comparabile a.2005), mil.lei	9432,5	12460,3	11259,5	12146,7	12757,8	9908,5	13772,8	14902,2	106,7
5.Valoarea producției globale agricole în calcul la 1 lucrător în mediu pe an, mii lei	114,89	167,92	168,30	203,12	243,93	211,26	407,47	412,80	120,0
6.Efectivul mediu al lucrătorilor în sector, mii pers	82,1	74,2	66,9	59,8	52,3	46,9	33,8	36,1	88,92
7. Valoarea medie anuală a mij. fixe cu destinație agricolă, mil. lei	4708	5355	6084	6462	7180	11716	12458	13581	116,3
8.Valoarea medie anuală a mij. fixe la 1ha teren agricol, lei	2382,8	2706	3065,6	3218,7	3574,6	5832	6184,1	6709,3	115,9
9.Valoarea medie anuală a mij. fixe la 1 agricultor, lei	5734,4	7216,9	9094,17	10806,0	13729	24980,8	36857,9	37620,4	130,8
10. Salariul mediu lunar în sectorul agrar, lei	732	1034	1048	1132	1394	1652	2021,6	2273,9	117,5
11.Ponderea salariului sectorului agrar, % către economia națională	35,4	40,9	38,2	38,1	45,8	47,5	55,0	54,5	x
12.Exportul produselor regnului vegetal, mii dolari SUA	162735,6	210090,2	263881	340715,8	470995	360469,6	507045,5	549667,3	118,9
13.Exportul de animale vii și produse ale regnului animal, mii dolari SUA	13579,5	10133,4	9145,8	26968,9	38042,9	37816,9	37166,5	59732,5	123,5
14.Ponderea costurilor pentru agricultură în totalul chelt. bugetului de stat, %	*5,6*	*5,5*	*4,6*	*3,26*	*2,32*	*2,23*	*3,0*	*4,4*	x

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor MAIA, Anuarul Statistic 2013, pag.123; 323

Cercetările efectuate demonstrează că majorarea nivelului subvențiilor la 1 ha teren agricol influențează și creșterea principalelor resurse la la 1 ha teren agricol, ca: îngrășăminte minerale, potențialul energetic, valoarea mijloacelor fixe, totodată, se reduce efectivul de lucrători și costurile materiale la 1 ha teren agricol. (tab.2)

Cel mai înalt nivel al valorii producției agricole la 1 ha teren agricol de 12.674 lei/ha a fost atins în grupa a III-a. Conform calculelor suplimentare s-a constatat, că dacă toate întreprinderile cercetate ar ajunge la randamentul terenurilor agricole din grupa a III-a, atunci s-ar fi produs suplimentar producție în sumă de 102.700,5 mii lei.

Tabelul 2. Influența nivelului de subvenții la 1 ha teren agricol, în întreprinderile selectate din Republica Moldova, asupra creșterii valorii producției la 1 ha teren agricol, în media anilor 2012-2014

Indicatorul	Grupe de întreprinderi după nivelul subvențiilor la 1 ha teren agricol, lei			
	I	II	III	total , în medie
	până la 200	200-1000	mai mult de 1001	
Numărul întreprinderilor, unități	18	23	14	55
Valoarea subvențiilor ce revin la 1 ha teren agricol, lei	119,1	448,1	3226,7	1047,4
Suprafața terenului agricol pe care s-a aplicat subvenția, ha	931,4	1142	747,5	972,3
Îngrășăminte minerale la 1 ha teren agricol, kg	19,3	28,2	125,5	48,4
Potențialul energetic la 1 ha teren agricol, c.p	1,41	1,33	3,5	1,74
Valoarea mijloacelor fixe la 1 ha teren agricol, lei	6347	12597	21585	13696
Efectivul de lucrători la 100 ha teren agricol, persoane	11	10	9	9,9
Costuri material la 1 ha teren agricol, lei	9230,6	11833	6542,1	9747
Valoarea producției globale la 1 ha teren agricol, lei	8775,5	10264	12674	11229

Sursa: calculele autorului

Repartizarea mijloacelor financiare din fondul pentru subvenționarea producătorilor agricoli trebuie să fie direcționată pentru compensarea cheltuielilor legate de modernizarea domeniilor prioritare ca: dotarea cu tehnică și utilaj agricol, crearea unităților de procesare a producției agricole, crearea infrastructurii de colectare a produselor agricole, înființarea plantațiilor perene, producerea materialului săditor și semincier, restabilirea și construcția sistemelor de irigare, procurarea animalelor de prăsilă și menținerii fondului lor genetic, creșterea productivității culturilor și animalelor, creșterea producției ecologice, stabilizarea pieței interne și externe, etc.

Sistemul actual de subvenţionare a producătorilor agricoli este caracterizat prin aplicarea unui mecanism de gestiune şi repartizare a resurselor bugetare variabil, în unele cazuri ineficace, netransparent şi birocratizat, ceea ce implică neasimilarea totală a mijloacelor financiare alocate din fondul pentru subvenţionarea producătorilor agricoli. Perfecţionarea sistemului de subvenţionare în agricultură trebuie să devină o prioritate în politica agrară a statului și un instrument important în promovarea creşterii economice şi dezvoltării mediului rural.

Modernizarea sistemului de subvenţionare este condiţionată de un şir de factori, fără care soluţionarea problemelor existente este imposibilă:

- elaborarea unei strategii susţinută la nivel naţional, care ar permite eliminarea constrîngerilor existente (infrastructura slab dezvoltată, lipsa de inovaţii, etc). În plus trebuie fortificat lanţul ştiinţă-educaţie-sector real, pentru a permite transferul de cunoştinţe şi tehnologii;
- susţinerea de către stat a formării unor uniuni sau asociaţii a micilor producători de fructe şi legume;
- orientarea producătorilor către plantarea de livezi superintensive şi majorarea fondului de subvenţii destinat acestui sector;
- stimularea şi subvenţionarea înfiinţării fermelor mici şi înfiinţarea de întreprinderi de procesare a cărnii şi produselor lactate;
- orientarea către formarea de clustere agricole;
- revenirea la Programul de restabilire şi dezvoltare a viticulturii şi vinificaţiei.

Majorarea producției agricole care va atrage după sine o creștere economică a

sectorului agrar se face desigur în funcție de intrările care au loc în sectorul agrar. Investițiile realizate într-o anumită perioadă vor crea condiții pentru obținerea unor rezultate eficiente pe viitor. Din acest motiv, lipsa de investiții în agricultură afectează capacitatea de producție, nivelul de competitivitate și eficiență economică, puterea de piață, precum și nivelul de modernizare și inovare. În plus, investițiile în agricultură sunt una dintre cele mai eficiente metode de reducere a sărăciei și consolidare a unui mediu durabil.

Deși se consideră că pentru Republica Moldova agricultura trebuie să devină motorul creșterii, deocamdată, aceasta este mai degrabă „piatra de moară". Pe termen scurt și mediu, există două surse pentru creșterea producției agricole: investiții mai mari și forța de muncă mai calificată.

Agricultura Republicii Moldova ca ramură prioritară a economiei naționale necesită resurse financiare considerabile pentru restructurare și modernizare. Schimbarea structurii de proprietate a pamântului a determinat crearea de mii de exploatații agricole de dimensiuni mici, care produc cu un randament foarte scăzut. Alinierea agriculturii la standardele Uniunii Europene, implică creșterea gradului de tehnologizare cu mașini și utilaje agricole pentru a supraviețui în conditii de concurență directă și pentru a obtine produse calitative. Utilizarea pe larg a utilajelor agricole vor permite:

- creşterea productivităţii şi calităţii operaţiilor tehnologice mecanizate;
- reducerea costurilor operaţiilor tehnologice mecanizate şi de irigare;
- îmbunătăţirea calităţii producţiei agricole şi sporirea veniturilor producătorilor agricoli;
- dezvoltarea tehnologiilor moderne de cultivare.

În Capitolul III **„ Mecanismele de creştere economică a sectorului agrar din Republica Moldova''** autorul analizează şi cuantifică factorii constitutivi ai atractivităţii investiţionale din sectorul agrar. De asemenea au fost determinate perspectivele sectorului agrar în contextul de relansare şi dezvoltare durabilă a agriculturii Republicii Moldova, a fost elaborat un mecanism perfecţionat de finanţare a sectorului agrar şi a fost argumentat volumul de investiţii la o unitate de teren agricol, viabil să asigure o creştere economică a sectorului agrar.

Investițiile efectuate în agricultură asigură ridicarea nivelului tehnic al producției prin introducerea de mijloace fixe noi (mijloace de irigație, mașini și tractoare, plantații pomi-viticole etc.) de dezvoltare sau modernizare. Investițiile reprezintă una din caile de manifestare a progresului tehnic în agricultură prin care se asigură reducerea costurilor, creșterea economică și a productivității muncii.

Alături de subvențiile primite de la bugetul de stat și creditele contractate de la băncile comerciale, agricultorii tind să-și dezvolte activitatea prin intermediul investițiilor. Mijloacele proprii ale agricultorilor pentru efectuarea investiţiilor în capital fix, înnoirea mijloacelor fixe şi lărgirea bazei tehnice de producţie, nu sunt suficiente. În aceste condiţii, surse ale majorării semnificative a investiţiilor pot deveni investiţiile străine, făcute de organizaţii finanţatoare internaţionale, care în acest mod stimulează dezvoltarea agriculturii de valoare înaltă.(Figura 2)

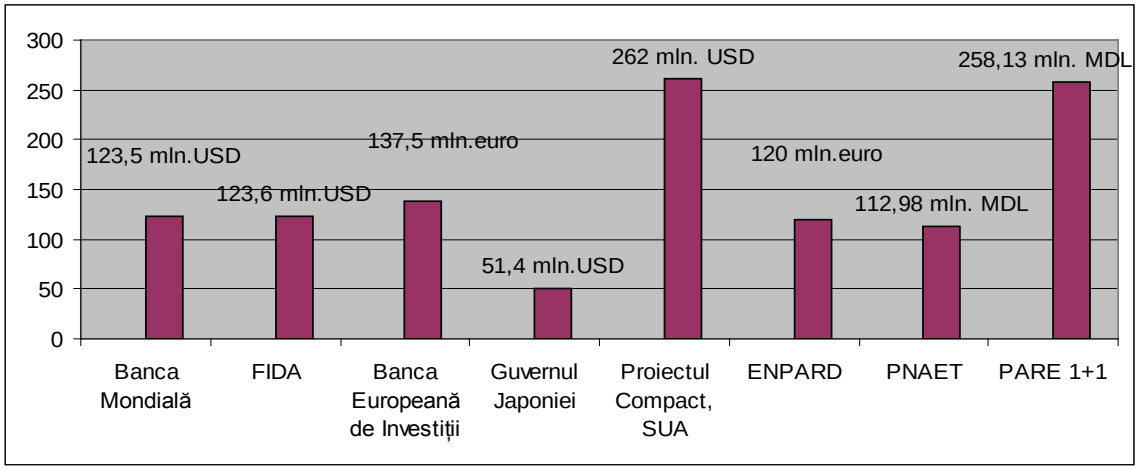

Fig.2 Proiecte investiționale în sectorul agrar al Republicii Moldova în perioada 2000-2014
Sursa: Elaborat în baza informațiilor Ministerului de Finanțe

Datele tab. 3 ne demonstrează că volumul investițiilor în agricultură a crescut în perioada 2014 cu 1980,6 mil. lei, comparativ cu anul 2004. Pe întreaga perioadă analizată se observă o medie a valorii investițiilor de aproximativ 894,09 mil. lei, care a asigurat o creștere pozitivă a producției agricole în valoare de 260,08 mil. lei anual. Trebuie să menționăm că ritmul de creștere a valorii producției globale agricole în perioada 2004-2014 a fost mai mic cu 17,3% decât ritmul de creștere a valorii investițiilor în agricultură care a fost de 19,3%.

Tabelul 3. Dinamica valorii investițiilor în active pe termen lung pentru dezvoltarea agriculturii comparativ cu valoarea producției agricole globale în perioada 2004-2014

Anul	Valoarea producției globale agricole (în prețuri comparabile), mln lei	Ritmul de creștere, %		Valoarea investițiilor în active materiale pe termen lung în agricultură, mln. lei	Ritmul de creștere, %		Valoarea investițiilor la 1 leu producție agricolă, lei
		cu baza fixă	cu baza mobilă		cu baza fixă	cu baza mobilă	
2004	*12301,3*	-	-	317,9	-	-	0,02
2005	*12402,2*	*100,8*	*100,8*	455,9	143,4	143,4	0,03
2006	*12266,7*	*99,7*	*98,9*	489,2	153,8	107,3	0,03
2007	*9432,5*	*76,7*	*76,8*	731,6	230,1	149,5	0,07
2008	*12460,3*	*101,3*	*132*	1020,2	320,9	139,4	0,08
2009	*11259,5*	*91,5*	*90,4*	923,3	290,4	90,5	0,08
2010	*12146,7*	*98,7*	*107,9*	1045,6	328,9	113,2	0,08
2011	*12757,8*	*103,7*	*105*	1808,2	568,7	172,9	0,14
2012	*9908,5*	*80,54*	*77,7*	1641,8	516,4	90,7	0,16
2013	*13772,81*	*111,9*	*138,9*	1785,1	561,5	108,7	0,12
2014	*14902,18*	*121,1*	*108,2*	2298,5	723,0	128,7	0,15
	$\overline{N}$ = 12146,4	$\overline{R}_c = \sqrt[11]{1,211421} = 1,02$		$\overline{N}$ = 894,09	$\overline{R}_c = \sqrt[11]{7,20706} = 1,193$		$\overline{N}$ = 0,087

Sursa: calculat de autor în baza Anuarului Statistic pentru anul 2011, pag.359; Anuarul Statistic pentru anul 2013, pag.323-358.

Datele ne permit să susținem că investițiile din sectorul agrar nu sunt utilizate eficient și preponderent sunt orientate spre susținerea producției agricole decât spre dezvoltarea și extinderea sectorului.

Pronosticul efectuat (tab.4) ne permite să concluzionăm că dacă nu vor fi întreprinse activități majore, nu vor fi atrase surse de redresare a sectorului agrar și se va păstra aceeași tendință de creștere a productivității culturilor la 1ha, atunci către anul

2020 vom obține cea mai mare majorare în comparație cu media a.2007-2014 de 30 q/ha pentru plantațiile pomicole (pe rod) și numai de 0,99 q/ha pentru vita de vie (pe rod).

Tabelul 4. Pronosticul productivității la 1 ha a principalelor culturi agricole pentru anul 2020 în baza trendului perioadei 2007-2014, q/ha

Culturi (plantații pe rod)	Ecuația trendului liniar $\overline{N_t} = a_0 + a_1 t$	Nivelul productivității la 1ha în media anilor 2007-2014	Nivelul productivității la 1ha pronosticat pentru a.2020	Anul 2020 în comparație cu media 2007-2014
				Abaterea (+,-) q/ha
Grâu de toamnă	$\overline{N_t} = 23,6 + 0,61*t$	23,6	35,2	+ 11,6
Porumb pentru boabe	$\overline{N_t} = 27,25 + 0,71*t$	27,25	40,7	+ 13,45
Floarea soarelui	$\overline{N_t} = 13,75 + 0,40*t$	13,75	21,35	+ 7,6
Legume	$\overline{N_t} = 85,1 + 1,13*t$	85,1	106,6	+ 21,5
Plantații pomicole (pe rod)	$\overline{N_t} = 38,5 + 1,58*t$	38,5	68,5	+ 30,0
Vița de vie (pe rod)	$\overline{N_t} = 42,8 + 0,05*t$	42,8	43,75	+ 0,99

Sursa: Calculat de autor

În teză sunt identificate principalele cauze care au condus la reducerea productivității.

Elaborarea modelului multifactorial a permis determinarea influenței factorilor la modificarea randamentului terenului agricol (y). Au fost selectate 55 de întreprinderi agricole care aplică investiții și au fost incluși factorii măsurabili (x_i), care au o influență sistemică asupra caracteristicii rezultative:

$$\overline{y}(x_1....x_n) = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2.....a_nx_n \quad (1)$$

(x_1) - valoarea investițiilor la 1 ha, lei

(x_2) - valoarea subvențiilor la 1ha, lei

(x_3) - cantitatea de îngrășăminte minerale încorporate la 1 ha, kg

(x_4) - efectivul de lucrători la 100 ha teren agricol, persoane

(x_5) - costurile materiale la 1 ha teren agricol, lei

Înafară de acești factori în model s-a inclus potențialul energetic la 1ha și valoarea mijloacelor fixe la 1 ha teren agricol care nu au avut o legatura semnificativă cu (y) și au fost excluse din model.

$$\overline{y}_{x_1,x_2.....x_5} = 864,77 + 1,047x_1 + 0,75x_2 - 75,68x_3 + 280,4x_4 + 0,67x_5 \quad (2)$$

Coeficientul de regresie demonstrează că randamentul unui hectar de tren agricol se majorează în cazul sporii cu o unitate la toți factorii incluși a randamentului cu excepția încorporării îngrășămintelor minerale:

Această situație se explică prin aceea că întreprinderile agricole din însuficiența mijloacelor bănești încorporează la 1 ha numai 49,59 kg, adică, 20% din norma necesară de 240 kg/ha.

În cercetarea efectuată coeficientul corelației multiple R=0,919, demonstrează faptul că între randamentul unui hectar de terenuri agricole și factorii exogeni incluși în model există o legătură foarte înaltă.

Tabelul 5. Determinarea indicatorilor principali de influență a factorilor asupra valorii producției globale la 1 ha de teren agricol în analiza corelației și regresiei

Factorul	Sim-bolul	Coeficientul de corelație pară între (y) și (x_1)	Coeficientul regresiei standard ($\beta_{coeficient}$)	Coeficientul de elasticitate	Coeficienții de determinație pari
		$y(x_i)$	$\beta_i = a_i \frac{\delta x_i}{\delta y}$	$E_i = a_i \frac{\overline{x_i}}{\overline{y}}$	$d_i^2 = y(x_i) \times \beta_i$
Valoarea investițiilor la 1 ha, lei	x_1	0,2292	0,5758	0,3480	0,132
Valoarea subvențiilor la 1ha, lei	x_2	0,7414	0,205	0,0743	0,152
Cantitatea de îngrășăminte minerale încorporate la 1 ha, kg	x_3	0,045	- 0,465	- 0,330	- 0,021
Efectivul de lucrători la 100 ha teren agricol, persoane	x_4	0,1038	1,59	0,2486	0,165
Costuri materiale la 1 ha teren agricol, lei	x_5	0,107	3,50	0,5856	0,375

Sursa: elaborat de autor

Coeficientul de determinație multiplă $R^2 = D = 0{,}845$ denotă că variația randamentului unui hectar de teren agricol este influențată de factorii incluși în model în mărime de 84,5%, alți factori neincluși în model influențează cu 15,5%.

Analiza denotă că cea mai mare pondere la formarea randamentului la 1ha revine costurilor materiale la 1 ha, urmată de asigurarea cu lucrători la 100 ha teren agricol, valoarea investițiilor și subvențiilor. Coeficienții de elasticitate demonstrează că la majorarea costurilor materiale la 100 ha cu 1%, randamentul se majorează cu 0,58% (toți ceilalți factori fiind constanți), iar la majorarea investițiilor la ha cu 1%, randamentul se majorează cu 0,348%. (tabelul 5.)

Metoda corelației și regresiei utilizată în studiul argumentării sporirii randamentului unui hectar de teren agricol ne oferă posibilitatea de a pronostica fenomenul pe viitor, prin îmbunătățirea factorilor care influențează asupra rezultatului economic.

Tabelul 6. Ponderea factorilor în formarea randamentului la 1 ha teren agricol în întreprinderile agricole

Indicatorul	În medie pe anii 2012-2014	
	$r^2(y_n)x_1....x_5$; (%)	lei/ha
Influența factorilor:		
Efectivul costurilor materiale la 1 hectar, lei/ha;	37,5	4212
Efectivul de lucrători la 100 hectare, persoane;	16,5	1853
Valoarea subvențiilor la 1 ha, lei;	15,2	1707
Valoarea investițiilor la 1ha, lei;	13,2	1483
Valoarea îngrășămintelor la 1 ha, lei;	- 2,1	- 247
Total factori incluși în model	84,5	9502
Influența altor factori neincluși în model	15,5	1730
Randamentul unui hectar de teren agricol	100	11232

Sursa: elaborat de autor

Ponderea de influență a investițiilor la 1ha asupra randamentului la 1ha este de 13,2% ce constituie 1483 lei/ha (tab.6), **iar cu majorarea factorului dat cu 1% la ha randamentul se majorează cu 0,348%** (tab.5).

Scopul primordial al sectorului agrar rămâne a fi restabilirea și crearea unor ramuri performante de producere a produselor vegetale și animaliere de calitate superioară cu eficiență economică înaltă și competitive pe pieţele autohtone de desfacere și cele de export. În acest sens autorul a cercetat selectiv entitățile agricole din Republica Moldova care în cadrul diferitor programe investiționale au implementat tehnologii moderne noi și aplică măsuri în activitatea sa cu scopul relansării și dezvoltării durabile a sectorului agrar.

Tabelul 7. Avantajele direcțiilor și măsurilor tehnologiilor noi din cadrul asistenței investiționale recomandate pentru implementare în entitățile agricole din Republica Moldova

Denumirea tehnologiilor și măsurilor din cadrul asistenței investiționale	**Avantajele**
1. Organizarea activității sectorului agricol prin asociere (constituirea grupurilor de producători) din cadrul programului IFAD	▪ Creșterea veniturilor producătorilor; ▪ Consolidarea capacității de producție; ▪ Obținerea unei producții omogene, conform cerințelor UE; ▪ Îmbunătățirea calității produselor și creșterea prețului de vânzare; ▪ Posibilitatea încheierii unor contracte de volum cu rețele comerciale din străinătate; ▪ Comercializarea centralizată cu reducerea cheltuielilor de transport; ▪ Posibilități sporite de finanțare pentru dotarea cu utilaje comune; ▪ Obținerea de subvenții mai mari; ▪ Posibilitatea de negociere cu MAIA a unor acte normative; ▪ Crearea locurilor de muncă.
2. Constituirea clusterelor agricole	▪ Asigură accesul întreprinderilor agricole la activități de cercetare-dezvoltare și inovare a sectorului agrar; ▪ Obținerea de sprijin financiar sporit și concentrarea resurselor financiare pe direcții prioritare de dezvoltare ; ▪ Formarea Parteneriatelor de dimensiuni mari; ▪ Posibilități sporite de creare a brandurilor și promovare a produselor agricole; ▪ Dezvoltarea și consolidarea întreprinderilor agricole; ▪ Integrarea clusterelor autohtone în clusterele europene;
3.Dezvoltarea prin conservare agricolă (Tehnologiile „Mini-Till'' și„No-Till'' în cadrul programului IFAD	▪ Sporirea volumului de producție; ▪ Reducerea costurilor de producție și sporirea performanțelor; ▪ Sporirea productivității; ▪ Combinarea operațiilor tehnologice.
4.Trecerea la Agricultura de precizie și Agricultura inteligentă (Smart Farming)	▪ Creșterea productivității (cu 20-25%); ▪ Control sporit asupra costurilor(erbicide, produse fitosanitare, semințe, combustibil, etc); ▪ Reducerea costurilor (cu minim10%).
5.Implementare E-Agriculture	▪ Îmbunătățirea proceselor de comunicare și informare a agricultorilor; ▪ Utilizarea domeniului TIC; ▪ Asigurarea legăturii dintre producător și precesator; ▪ Prognozarea dezvoltării bussinesului agricol; ▪ Pregătirea și perfecționarea cadrelor în agricultură.
6.Promovarea agriculturii extensive-ecologice	▪ Producerea unor alimente organice, folositoare sănătății omului; ▪ Procesarea unor produse ecologice; ▪ Protecția mediului; ▪ Îmbunătățirea calității vieții.

Sursa: Elaborat de autor

Rezultatele dezvoltării prin conservare au putut fi calculate în cadrul SRL ,,Vindex-Agro'' din s. Mălăești care practică tehnologia ,,Mini-till''

Tabelul 8. Determinarea efectului economic în dependență de utilizarea tehnologiei „Mini-till'' în producerea porumbului pentru boabe și a orzului pe terenurile SRL „Vindex-Agro'' (în medie pe anii 2013-2014)

Indicatorul	Porumb pentru boabe		Orzul de toamnă	
	Tehnologia		Tehnologia	
	Tradițională	„Mini-till''	Tradițională	„ Mini-till''
Costuri directe în calcul la 1ha, lei pentru:				
- combustibil	*1652*	*1165*	*1152*	*1116*
- salarizare	*438*	*413*	*254*	*369*
- semințe	*1649*	*2068*	*750*	*274*
- fertilizanți	*343*	*963*	*868*	*1713*
- erbicide	*1225*	*1250*	*324*	*961*
Total costuri	*5307*	*5858*	*3349*	*5034*
Economie (-); Supraconsum (+), lei	-	+ 531	-	+ 1685
Costuri în calcul la 1tonă de produs pentru:				
- combustibil	404,6	161,8	340,9	198,6
- salarizare	107,3	57,3	74,1	65,6
- semințe	403,9	287,2	221,9	155,9
- fertilizanți	83,9	133,7	256,8	304,8
- erbicide	299,9	173,6	96	200,4
Total costuri	1299,6	813,7	990,8	925,1
Economie (-); Supraconsum (+), lei	-	- 486	-	- 65,7
Recolta medie la 1ha, t/ha	4,08	7,2	3,38	5,62
Efectul economic obținut din implementarea tehnologiei „Mini-till'':				
- productivitatea la ha, tone	-	+ 3,2	-	+ 2,24
- costul unitar, lei	-	- 486	-	- 65,7

Sursa: elaborat de autor în baza cercetărilor proprii și a rapoartelor financiare în cadrul SRL „Vindex-Agro''

Atât pentru cultura de porumb cât și pentru cultivarea orzului de toamnă prin metoda tradițională se suportată costuri mai mari la hectar. Aceasta se datorează costurilor mari pentru combustibil și salarizare. Deși tehnologia „Mini-till'' necesită costuri mai mari pentru material semincier, îngrășăminte și protecția plantelor la sfârșitul anului 2014, creșterea randamentelor a fost de 76% pentru porumb și 66% pentru orzul de toamnă. Acesta a generat costuri reduse de 37% și 7% pe fiecare tonă de produse.

Este dificil de enumerat, în ordinea importanței lor, toți factorii care contribuie la creșterea economică. Totuți prin agregarea factorilor pe categorii se poate afirma, că există trei factori: fondurile de producție (K); forța de muncă (L) și progresul tehnic.

În baza funcției Cobb- Douglas a fost elaborat modelul matematic cu ajutorul căruia am putut stabili evoluția creșterii economice. Rezultatul primit ne-a demonstrat că există o restricție investițională:

$$\frac{Y}{a\alpha I}\left[\left(1+\frac{I}{K_0}\right)^{\alpha}-1\right]=1 \qquad (3)$$

Modelul matematic ne demonstrează că: **eficiența este în dependență directă în raport cu volumul produsului final (Y) și în dependență inversă cu volumul capitalului productiv (K_0). Creșterea volumului investițiilor generează creșterea volumului produselor finale, însă efectul specific, per unitate de investiții, se reduce.**

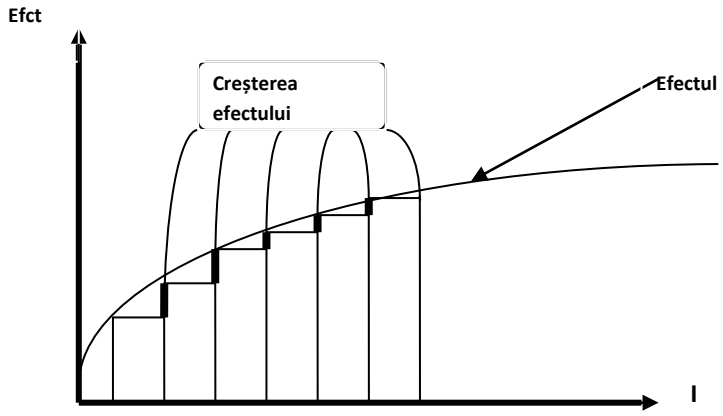

Fig. 3. Dependența dintre investiții și efectul economic
Sursa: elaborat de autor

Pentru argumentarea concluziei obținute în modelul matematic elaborat s-a efectuat analiza eficienței marginale a investițiilor în sectorul agrar din Republica Moldova și gruparea datelor întreprinderilor agricole după caracteristica de grupare – valoarea investițiilor la 1ha teren agricol. Analiza efectuată în baza datelor tab.9 demonstrează o dinamică în creștere atât a investițiilor cât și a valorii producției agricole, adică cu creșterea efortului crește efectul, însă în medie anuală, sporul valorii investițiilor este mai înaltă decât a valorii producției cu 17,3 p.p.

Tabelul 9. Analiza indicatorilor economici a eficienței marginale a investițiilor în sectorul agricol din Republica Moldova în dinamică, în perioada 2004 -2014

Anul	Valoarea investițiilor în agricultură, mil. lei	Valoarea producției agricole globale (în prețuri comparabile), mil. lei	Valoarea producției agricole la 1 leu investiții, lei	Creșterea (+), descreșterea (-) în mărimi absolute în comparație cu anul precedent		Valoarea producției agricole suplimentare la 1 leu investiții suplimentare, lei
				a valorii investiției, mil. lei	a valorii producției agricole, mil. lei	
Semne convenționale	V_i	V_p		ΔV_i	ΔV_p	$\Delta_p \div \Delta_i$
2004	317,9	12301,3	38,8	-	-	-
2005	455,9	12402,2	27,01	138	100,9	0,73
2006	489,2	12266,7	25,08	33,3	-135,5	-4,07
2007	731,6	9432,5	13,0	242,4	-2834,2	-11,69
2008	1020,2	12460,3	12,2	289,0	3027,8	10,77
2009	923,3	11259,5	12,9	-97,2	-1200,8	-12,35
2010	1045,6	12146,7	11,6	122,3	887,2	7,25
2011	1808,2	12757,8	7,06	763,2	611,1	0,80
2012	1641,8	9908,5	6,0	-166,2	-2849,3	-17,14
2013	1785,1	13772,8	7,7	-143,3	3864,3	26,9
2014	2298,5	14902,18	6,48	509,4	1129,4	2,22
Total în medie	9834	133610,5	13,5	+1690,9	+2600,9	1,54
R_c, %	119,3	102,0	84,0	x	x	x

Sursa: elaborat în baza datelor Biroului Național de Statistică

În media anilor 2004-2014 din 13,5lei a valorii producției la 1 leu investiții totale revin numai 1,54lei sau 11,4% (1,54 lei : 13,5lei) valorii producției la 1 leu investiții suplimentare. Deci, randamentul investițiilor în agricultură este în descreștere cu toate că investițiile pentru dezvoltarea agriculturii au un caracter inovator.

În scopul identificării nivelului optimal al investițiilor, care pot permite obținerea randamentelor mai înalte a acestora, s-a efectuat gruparea întreprinderilor agricole după nivelul investițiilor la 1ha teren agricol. (tab.10)

Tabelul 10. Influența nivelului de investiții la 1 ha teren agricol, în întreprinderile selectate din Republica Moldova, asupra creșterii efectului economic și a eficienței investițiilor în media anilor 2012-2014

Indicatorul	Grupe de întreprinderi după nivelul investițiilor la 1 ha teren agricol, lei			
	I până la 1000	II 1001-3000	III mai mult de 3001	total, în medie
Numărul întreprinderilor, unități	17	19	19	55
Valoarea investițiilor ce revin la 1 leu teren agricol, lei	557,2	1655,6	8664,8	2993
Suprafața terenului agricol pe care s-a aplicat investiția, ha în medie la 1 întreprindere	1193	1022	702	972,3
Îngrășăminte minerale la 1 ha teren agricol, kg	16,5	29,6	99,2	48,4
Potențialul energetic la 1 ha teren agricol, c.p	0,91	1,19	3,15	1,74
Valoarea mijloacelor fixe la 1 ha teren agricol, lei	6547	12243	22297	13696
Efectivul de lucrători la 100 ha teren agricol, persoane	10,7	9,7	9,5	9,9
Costuri material la 1 ha teren agricol, lei	9061,4	10089	7876	9743
Valoarea producției globale la 1 ha teren agricol, lei	9538	11154	12996	11229
Valoarea producției agricole la 1 leu investiții, lei	3,0	15,6	10,6	9,74

Sursa: calculat de autor

Analiza datelor tab. 10 demonstrează că majorarea investițiilor la 1ha teren agricol, duce la majorarea efectului, adică a valorii producției agricole la 1ha teren agricol. În grupa a III-a de întreprinderi acest indicator conține 12996 lei/ha, adică cu 36,2% mai înalt decât în grupa I și cu 16,5% în comparație cu întreprinderile din grupa II. Însă randamentul investițiilor este mai înalt în întreprinderile din grupa II – 15,6 lei. Această situație demonstrează că:

- nivelul optim al investițiilor la 1ha teren agricol este de 1655,6 lei sau în limita de 1000-3000 lei/ha. Majorarea acestora în continuare duce la diminuarea randamentului investițiilor, adică a eficienței economice cu 32%.

Mecanismul financiar agricol poate fi tratat ca un sub-mecanism al sistemului financiar al economiei statului în întregime.

Mecanismul de finanțare și stimulare a sectorului agrar a fost elaborat în baza surselor de finanțare existente până în prezent: (bugetul de stat, instituții financiare internaționale, organizații de microfinanțare, băncile comerciale. Alăturat mecanismului existent, propunem utilizarea fluxurilor financiare provenite din Parteneriatele Publice Private, care trebuie privit ca un instrument inovator în finanțarea investițiilor. (Figura 4)

În paralel cu garanția acordată de Fondul de Stat de Garantare a Creditelor trebuie să se dezvolte și alte forme alternative de creditare și garanţii care în prezent sunt deosebit de importante pentru a creşte volumul de credite în sectorul agricol.

O altă propunere este legată de *plafonarea ratei dobânzii pentru creditele agricole* preferențiale de către Banca Națională pentru a nu permite stabilirea unor rate excesiv de mari pentru creditele oferite sectorului agrar. De asemenea este importantă dezvoltarea unui sistem financiar rural prin extinderea birourilor de creditare în zonele rurale care

este esențială pentru susținerea și creșterea dezvoltării sectorului agrar.

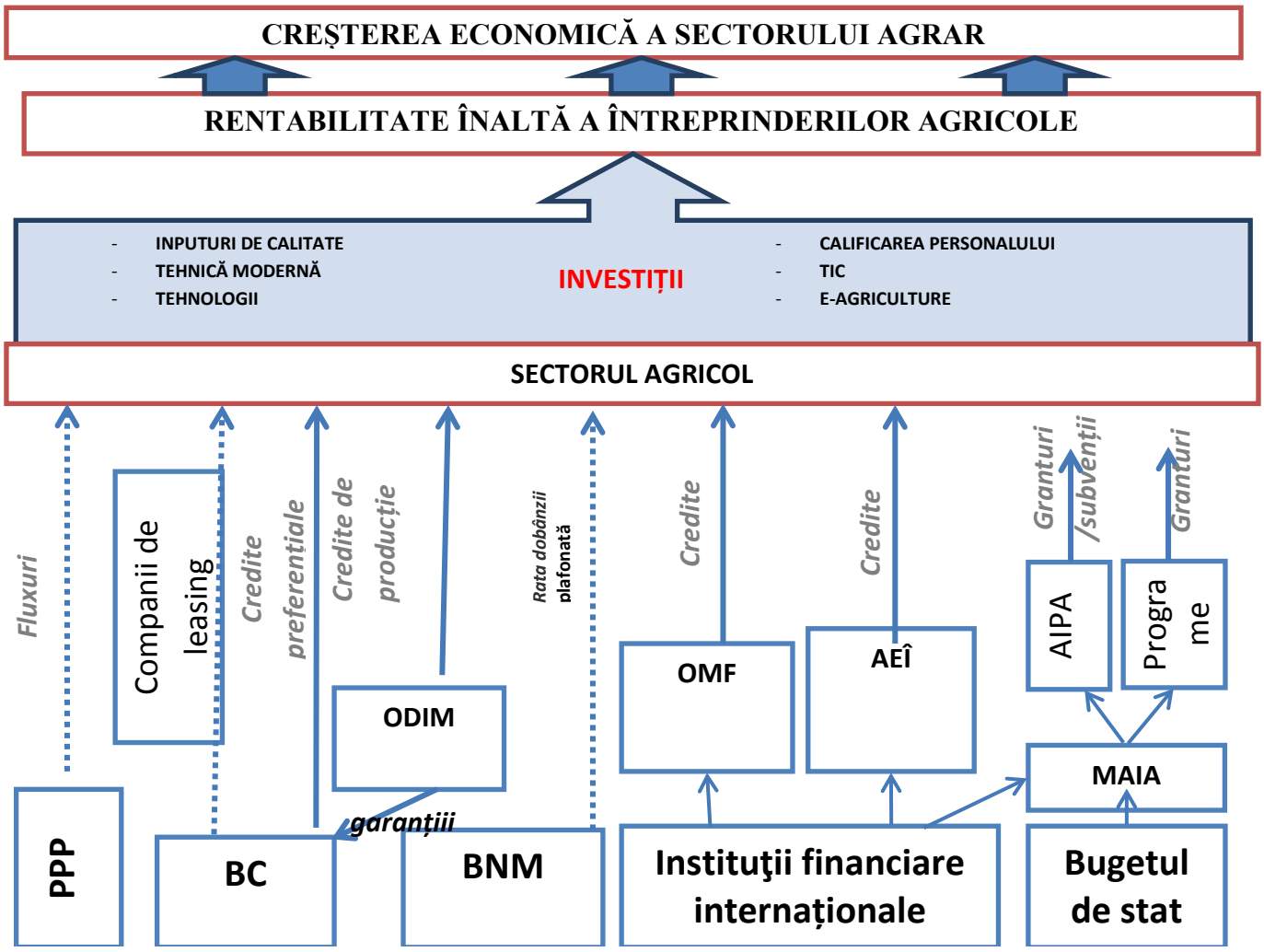

Fig. 4. Mecanismul de finanțare și stimulare a creșterii economice a sectorului agrar din Republica Moldova
Sursa: Elaborat de autor

Creşterea economică a sectorului agrar nu este posibilă fără realizarea unor mecanisme de natură instituțională, financiară, tehnologică și socială care ar asigurarea această creştere. Aceste mecanisme vor permite finanțarea suficientă și eficientă a întreprinderilor agricole, majorarea competitivității și rentabilității acestora, diversificarea producției și majorarea volumului producției comercializate pe piața internă dar și majorarea exporturilor.

În baza cercetărilor efectuate ne propunem să delimităm direcțiile strategice de investiții în sectoarele cu valoare adăugată înaltă, generatoare de venituri la bugetul de stat:

- stimularea investiţiilor capitale pentru producerea legumelor pe teren protejat, pentru procurarea echipamentului şi utilajului pentru întreprinderile mici şi mijlocii de procesare, uscare şi congelare a fructelor şi legumelor, precum şi pentru casele de ambalare şi frigidere;
- dezvoltarea sectorului zootehnic prin procurarea și modernizarea instalațiilor de creștere a animalelor de rase noi cu productivitate înaltă;
- dezvoltarea sectorului pomicol prin crearea livezilor intensive și superintensive, extinderea plantaţiilor perene, procurarea tractoarelor, combinelor, a inventarului

agricol şi echipamentului de irigare;

- dezvoltarea sectorului viti-vinicol prin cultivarea soiurilor adaptate regiunilor de dezvoltare dar și stimularea creării și promovarea brandurilor naționale;
- dezvoltarea agriculturii ecologice prin înfiinţarea de întreprinderi specializate pe colectarea, procesarea, promovarea şi distribuirea produselor agricole ecologice pe piaţă.

În baza cercetărilor efectuate a fost elaborată spirala creșterii economice durabile a sectorului agrar, bazat pe utilizarea eficientă a tuturor surselor financiare investiționale necesare pentru modernizarea sectorului agricol, implementarea tehnologiilor noi, utilizarea forței de muncă calitativă, rentabilitate înaltă a întreprinderilor agricole și ridicarea nivelului de trai a populației. (Figura 5)

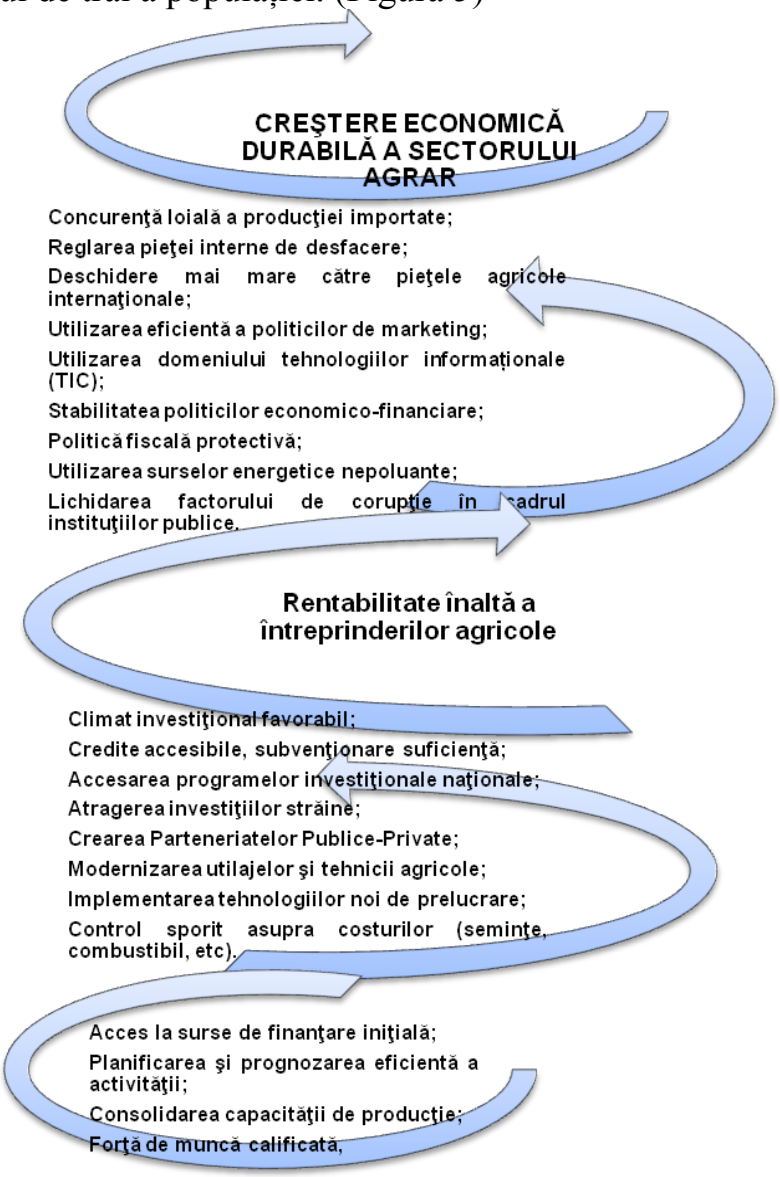

Fig. 5.Spirala creşterii economice durabile a sectorului agrar

Sursa: elaborat de autor

Modernizarea și perfecționarea economică a sectorului agrar în Republica Moldova prin atragerea suplimentară a investițiilor constituie una din principalele direcții de creștere a eficienței, productivității muncii și de creare a locurilor de muncă în spațiul rural. Economia sectorului, considerată ca sistem aparte, este influențată de o

multitudine de restricții, condiții de proveniență internă și de proveniență politică (externă).

Momentul de importanță majoră în procesul de eficientizare a sectorului agrar îl constituie cunoașterea factorilor, schimbărilor și utilizarea rațională a acestora în procesele creșterii produsului final al sectorului agrar.

Tratarea sistemică a proceselor de eficientizare a sectorului agrar permite determinarea interacțiunilor dintre diverse activități, stabilirea unei politici de raționalizare a creșterii bazei tehnico-materiale a sectorului agrar din Republica Moldova.

Realizarea unei politici de renovare optimă este realizabilă dacă preventiv sunt evidențiate și luate în calcul o multitudine de probleme și factori, schimbările legate de progresul tehnico-științific, accesul la informație și experiența țărilor UE.

III. CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetările întreprinse privind mecanismele dezvoltării și creșterii economice a sectorului agrar prin intermediul procesului investițional au permis formularea **următoarelor concluzii:**

1. Pârghia principală de menținere și creștere economică durabilă a sectorului agrar rămâne a fi reînnoirea tehnicii, utilizând oportunitățile progresului tehnico-științific, capabile să majoreze nivelul tehnic al producției și competitivității entităților agricole, modernizarea activității economice, crearea locurilor noi de muncă, creșterea productivității muncii și a veniturilor prin prisma promovării unei politici investiționale coerente.

2. Abordarea în aspect comparativ a unor indicatori ai creșterii economice a sectorului agrar din Republica Moldova și din țările Europei Centrale și de Est ne permite să constatăm că performanţa sectorului agricol al Republicii Moldova înregistrează un nivel scăzut, în comparaţie cu alte ţări.

3. În teză s-a argumentat tendința de creștere economică a sectorului agrar conform indicatorilor principali în dinamica anilor 2007-2014, care au influențat majorarea volumului de export al produselor vegetale cu 18,9%, precum și animale cu 23,5% și a ponderii agriculturii în PIB de la 9,5% în 2007 până la 13,1% în 2014.

4. Cercetările efectuate demonstrează că asigurarea unei creșteri stabile a productivității culturilor și animalelor implică dezvoltarea intensivă a sectorului agrar, bazată pe perfecționarea noilor mijloace de producție, a tehnologiilor și progresului tehnic etc., care necesită majorarea subvenționării din partea statului, a investițiilor și forței de muncă calificată.

5. Implementarea prevederilor sistemului de subvenționare a producătorilor agricoli din Republica Moldova va contribui la:

- sporirea productivității culturilor, animalelor și a competitivității;
- direcționarea structurală a subvențiilor spre sectoarele cu valoare adăugată înaltă, generatoare de venituri la bugetul de stat;
- crearea de noi locuri de muncă, introducerea mijloacelor fixe noi (sisteme de irigație, mașini și tractoare, plantații pomiviticole, etc.) de dezvoltare și modernizare, creștere economică și creșterea productivității muncii.

6. Analiza influenței subvențiilor la 1 ha demonstrează că un nivel al subvențiilor de 3226 lei/ha asigură majorarea randamentului terenului agricol cu un spor de creștere de 12,8%, în comparație cu nivelul mediu al tuturor întreprinderilor cercetate ce

constituie o valoare suplimentară de producție agricolă globală de 102.700,5 mii lei.

7. Este rațional ca impozitele și creditele să fie realizate ca pârghii eficiente de dezvoltare și creștere economică a sectorului agrar. Cotele acestora trebuie să fie accesibile pentru întreprinderi, costul creditelor contractate de la băncile comerciale trebuie să le transforme într-o sursă avantajoasă de finanțare.

8. În baza analizei, s-a constatat că implementarea în sectorul agrar al țării a proiectelor investiționale administrate de DLC prin intermediul Băncii Mondiale, FIDA, Banca Europeană de Investiții, Guvernul Japoniei, proiectul Compact (SUA), ENPARD, PNAET, PARE 1+1 au o deosebită importanță și sunt considerate ca o formă de sprijin a producătorilor agricoli din Republica Moldova din partea statului în scopul final de revitalizare a sectorului agrar, crearea locurilor noi de muncă și generarea veniturilor pentru populația din sectorul agrar.

9. Cercetările aprofundate în dinamica anilor 2004-2014 ale procesului de investiții pentru dezvoltarea agriculturii ne permite să afirmăm că investițiile nu au un impact asupra eficienței și sunt orientate preponderent spre susținerea producției agricole decât spre dezvoltarea și extinderea sectorului.

10. Pronosticul estimat al valorii producției agricole globale definit de funcția parabolei de gradul II până în anul 2020 prin extrapolare, ne confirmă că valoarea producției agricole va atinge nivelul de 20.526 mil. lei, dacă sporul mediu anual va fi de 5,3%.

11. Aplicarea în cercetare a metodei corelației și regresiei relevă că ponderea influenței investițiilor la 1 ha asupra randamentului la 1 ha este de 13,2%, ceea ce constituie 1.483 lei/ha, iar la majorarea factorului dat cu 1% în calcul la 1 ha teren agricol, randamentul se va majora cu 0,348%.

12. Rezultatele obținute ne demonstrează că activitatea de investiții în cadrul întreprinderilor agricole analizate a contribuit la reducerea costurilor unitare de producție de la 28,3% **(**Curtea Domnească SRL), 29,8% (AgroBioManagement SRL) până la 50,7% (Malitunis SRL) pe seama majorării volumului de producție recoltat la hectar.

13. Modelul matematic elaborat pentru determinarea evoluției efectului investiții-lor, demonstrează că investițiile suplimentare generează creșterea efectului, însă randamentul investițiilor este în descreștere, fapt ce este demonstrat prin analiza eficienței marginale a investițiilor și a grupării a celor 55 de întreprinderi selectate după nivelul de investiții la 1 ha teren agricol.

Soluționarea problemei științifice, abordată în teză, care constă în argumentarea din punct de vedere științific și metodologic a dezvoltării și creșterii economice a sectorului agrar, fapt ce a confirmat oportunitatea perfecționării mecanismelor de stimulare a creșterii economice în vederea direcționării structurale a investițiilor în agricultură, a permis a scoate în evidență următoarele recomandări:

1. În urma cercetărilor științifice efectuate a analizei indicatorilor economici (productivitatea muncii, profitul și rentabilitatea producției) s-a constatat că: *Creșterea economică a sectorului agrar este un proces pe termen lung de sporire în aspect cantitativ și calitativ a activităților de producere și de maximizare a rezultatelor acestora prin prisma valorificării eficiente a factorilor intensivi și a impulsionării proceselor investiționale cu condiția de a păstra echilibrul ecologic.*

2. În practica activității entităților agricole se propune implementarea tehnologiilor și măsurilor din cadrul asistenței investiționale ca:

- organizarea activității sectorului agrar prin asociere în cadrul programului IFAD;
- constituirea clusterelor agricole în sectoarele cu valoare adăugată înaltă (sectorul horticol, cultivarea legumelor pe teren protejat, zootehnie) ca mijloc de colaborare între întreprinderi agricole, instituții de cercetare, furnizori de input-uri și clienții finali;
- dezvoltarea prin conservare agricolă (tehnologiile „Mini-Till'' și „No-Till'' în cadrul programului IFAD);
- trecerea la Agricultura de Precizie și Agricultura Inteligentă (Smart Farming);
- implementarea E-Agriculture;
- promovarea agriculturii extensive ecologice.

3. Pentru a nu admite în continuare diminuarea ritmurilor de creștere a randamentelor terenului agricol și a investițiilor, se propune Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova și entităților agricole, să ia în evidență nivelul optim de alocare a subvențiilor și utilizare a investițiilor la o unitate de teren agricol, argumentat în teză, și se recomandă primordial renovarea și modernizarea sectorului agrar prin intermediul procesului investițional.

4. Unităților agricole și intermediarilor financiari din Republica Moldova se recomandă mecanismul de finanțare și stimulare a creșterii economice a sectorului agrar elaborat, bazat pe investiții pentru modernizarea sectorului agrar și pe sursele de finanțare existente până în prezent la care se propune de inclus sursele provenite din Parteneriatele Publice-Private.

5. Introducerea unei linii speciale de creditare pentru întreprinderile agricole, care va avea drept scop dezvoltarea altor forme alternative de creditare și garanții, de exemplu, prin Parteneriatele Publice-Private, care pot deveni un instrument inovator în finanțarea investițiilor.

6. Sub aspectul atractivității investiționale și realizării activității mecanismelor de dezvoltare și creștere economică a sectorului agrar, considerăm oportun să propunem:

- selectarea întreprinderilor cu perspectivă în activități rentabile înalte (nivelul de 50-70%) care realizează o reproducție lărgită, dar cu posibilități financiare reduse, pentru acordarea asistenței investiționale din Programe naționale, Subvenții de stat și Proiecte investiționale străine în scopul implementării de tehnologii moderne și a progresului tehnic.
- Întreprinderile lidere cu nivel de rentabilitate mai mare de 70%, care au o bază tehnico-materială puternică, tehnologii moderne, activează stabil și practică o reproducție lărgită, în continuare trebuie să se dezvolte în baza consolidării și utilizării surselor financiare proprii pentru a atinge o creștere durabilă concurențială.

7. În scopul sporirii competitivității produselor entităților agricole considerăm oportun să propunem Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova la alocarea granturilor din programe investiționale și alocării subvențiilor de stat, să ia în considerație volumul produselor agricole exportate sau preconizate pentru export (ca indicator de bază a creșterii economice).

IV. BIBLIOGRAFIE

1. Angelescu, C., Stănescu I., Politica de creștere economică. București: Editura Economica, 2004, 175 p.
2. Bajura, T., Economia agrară şi dezvoltarea spaţiului rural:Monografie. Chişinău: Editura CEP USM, 2007, 155 p.
3. Cataranciuc, S.,Căpățînă,G., Maximilian,S., ,,Matematici aplicate în economie'', USM, 2013
4. Cimpoieş, D. Schimbările structurale în agricultura Republicii Moldova: probleme şi perspective ale unei economii în tranziţie. În: Lucrări ştiinţifice. UASM. Chişinău, 2008, vol. 22, p. 78-82.
5. Stratan, Al., Evoluţia economiei agriculturii Republicii Moldova: reflecţii, probleme, mecanisme economice. Chişinău: Editura AŞM, 2007, 380 p.
6. Șargo, A., ,,Oportunități și constrîngeri de creștere economică a sectorului agrar'' Conferința internațională Științifico-Practică ,UASM, 09.10.2013, p. 248-251
7. Șargo,A,, ,, Direcții de asigurare a creșterii economice a sectorului agrar,, În: revista Studia Universitatis Moldaviae, nr.2(82),USM, Chișinău, 2015, p. 160-165
8. Timofti, E., Șargo, A., ,, Investițiile din sectorul agrar al Republicii Moldova'' În: revista Tribuna economică, Nr. 12, 25.03.15, București: 2015, p.58-62
9. Timofti,E.,Eficiență și competitivitate în agricultură. Monografie. Chișinău: Complexul editorial al IEFS, 2009,296 p
10. Timofti, E., Statistica (manual). Chișinău: Centrul editorial al UASM, 2010, 283p
11.Ţurcanu, P., Stratan, A. Organizarea muncii şi a producţiei agricole. Chişinău: Editura UASM, 2005, 382p.
12.Ţurcanu, P., Mocanu, N. Restructurare, dezvoltare și creștere economică în sectorul agrar. Chișinău: UASM, 2009, 246 p.
13.Șargo, A., Financial mechanism of the development of the agrarian sector in the Republic of Moldova,, Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development Vol. 15, Issue 2, 2015, p.337-340
14.Șargo, A., ,, The potential development of economic – agricultural zones influenced by subsidies and investments'' Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development Vol. 13, Issue 4, 2013, p.243-246
15.Пармакли, Д. М. Экономический потенциал земли в сельском хозяйстве. Монография. Chișinău: Изд-во ASEM, 2006, 384с.
16.Сырбу, И. Управление и планирование на предприятии. Chişinău, ASEM, 2005.- 366 с.
17.Цирюльникова, Н., Палади,В., Гаврилюк, Л. Анализ финансовой отчетности, Кишинев: Изд-во ASEM, 2005, 183 с.
18.EUROSTAThttp://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home (vizitat 24.04.2013)
19.Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. //www.maia.gov.md/libview.php?l= ro&idc= 52&id=14(vizitat 11.12.2014)
20.Biroul Național de Statistică http://www.statistica.md/public/files/serii_de_timp.xls (vizitat 23.03.2014)
21.Analiza activităţii de creditare a băncilor comerciale din Republica Moldova, 2013 http://www.bank.md (vizitat 16.08.2014)

22.Rural Financial Services and Agribusiness development project, http://ifad.md/files/filemanager/file/rapoarte/ifad_v_annual_report_2012 http://www.ifad.md (vizitat 19.09.2013)
23. Motzfeldt, U., Privat Public Partnerships in Agriculture: Strategy and models for implementation Bioforsk April, 2013 http://climaadapt.org/wp-content/uploads /2013/05/D1.6_PublicPrivatePart.pdf (vizitat 18.06.2014

V. PUBLICAȚII LA TEMA TEZEI

- **Articole în reviste din străinătate recunoscute**

1.Șargo A. **Development of the agricultural sector from Moldova through agriculture *loans.*** În: *Revista Scientific Papers Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development,* România, 2013, vol.13, p. 371-374., 0,30 c.a. PRINT ISSN 2284-7995 , E-ISSN 2285-3952.
2.Șargo A. **Stimulating investment in moldovan agriculture through subsidies.** În: *Revista Scientific Papers Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development,* România, 2013, vol. 13, Issue 3 şi 4/, p.263-266., 0,32 c.a. PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952.
3.Șargo A. **The potential development of the economic-agricultural zones influenced by subsidies and investments.** În: *Revista Scientific Papers Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development,* România, 2013, vol. 13, Issue 4, p.243-246., 0,35 c.a. PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952.
4.Șargo A. **Economic growth of the agricultural sector of Moldova compared to central and eastern countries of Europe.** În: *Revista Scientific Papers Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, România, 2014, vol. 14, Issue 3, p.305-310., 0,43 c.a. PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952.
5. Șargo A., Timofti E. **Financial mechanisms of the development of the agrarian sector in the Republic of Moldova.** În: *Revista Scientific Papers Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, România, 2015, vol. 15, Issue 2, p. 337-340., 0,27 c.a. PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952.
6.Timofti E., **Șargo A. Investițiile sectorului agrar al Republicii Moldova.** În: *Revista Tribuna economică,* România, 2015 nr. 12, p. 58-62., 0,49 c.a. ISSN 1018-0451.

- **Articole în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, categoria B**

7.Șargo A. **Climatul investițional al sectorului agrar din Republica Moldova: probleme şi soluții.** În: *Economica,* ASEM, Chișinău,2012, nr. 2, p.44-49., 0,39 c.a. ISSN 1810-9136.
8.Șargo A. **Direcții de asigurare a creșterii economice a sectorului agrar.** În: *Studia Universitatis Moldaviae*, USM, Chișinău, 2015, nr.2(82), p. 160-165., 0,45 c.a. ISSN 1857-2073

- **Materiale la conferințe internaționale (peste hotare)**

9.Șargo A. Изменение системы управления предприятием в рыночной экономике. În: *Materialele Conferinței Internaționale Ştiinţifico-practice a tinerilor cercetători, Academia de Finanțe din Bucovina,* Cernăuți, 2011, p. 90-94., 0,18 c.a.

- **Teze la conferințe internaționale în republică**

10. Șargo A. Subvenţiile – instrument de stimulare a creşterii economice a sectorului agrar. În: *Conferinţa Ştiinţifică,* UASM, Chișinău, 2012, p.90-97., 0,45 c.a.

11. Șargo A. Analiza tendinţelor de dezvoltare a sectorului agrar autohton**.** În: *Conferinţa Ştiinţifico-Practică INFECO -2015, (cu participare internațională) Colegiul Financiar Bancar*, Chișinău, 2015, p.27-37., 0,31 c.a.

12. Timofti E., **Șargo A.** Dinamica subvenționării sectorului agrar al Republicii Moldova. În: *Conferința Internațională Ştiinţifico-Practică,* IEFS, Chișinău, 2013, p. 367-373., 0,52 c.a.

13. Șargo A. Creditul sursă de creștere e eficienței economice a sectorului agrar. În: *Simpozionul ştiinţifico-practic internațional* ASEM, Chișinău, 2013, p.263-272., 0,66 c.a.

14. Șargo A. Consideraţii generale vizând investiţiile – factorul cheie al creşterii economice durabile a sectorului agrar. În:*Conferinţa Internaţională Ştiinţifico-Practică,* IEFS, Chișinău, 2012, p.384-391., 0,48 c.a.

15. Timofti E., **Șargo A.** Metodologia utilizării indicilor statistici în analiza factorială a modificării sporului profitului obținut din vânzarea produselor neomogene. În: *Conferinţa Internaţională Ştiinţifico-Practică,* IEFS, Chișinău, 2012, p.18-23., 0,26 c.a.

16.Șargo A. Oportunități și constrângeri de creștere economică a sectorului agrar. În: *Simpozionul Ştiinţific Internațional,* UASM, Chișinău, 2013, vol.37, p. 248-251., 0,30 c.a.

ADNOTARE

la teza de doctor în ştiinţe economice cu tema ,,**Mecanismele dezvoltării şi creşterii economice a sectorului agrar prin intermediul procesului investiţional''**

ŞARGO Aliona, Chişinău, 2016

Structura lucrării. Teza cuprinde: introducerea, trei capitole, concluzii şi recomandări, bibliografia din 179 de titluri, 38 de anexe, 155 de pagini de text de bază, 60 de tabele, 51 de formule şi 70 de figuri.

Numărul publicaţiilor aferente temei de cercetare. Rezultatele obţinute sunt reflectate în 16 lucrări ştiinţifice.

Cuvinte-heie: creştere economică, dezvoltare economică, investiţii, mediu investiţional, producţie agricolă, mecanism de finanţare, rentabilitatea producţiei, efectul investiţiilor, model de creştere economică etc.

Domeniul de studiu: creşterea economică a sectorului agrar prin intermediul procesului investiţional în întreprinderile agricole din Republica Moldova.

Scopul şi obiectivele tezei: cercetarea, analiza şi argumentarea dezvoltării şi creşterii economice a sectorului agrar prin intermediul procesului investiţional şi perfecţionării mecanismelor de stimulare a creşterii economice a sectorului agrar.

Noutatea şi originalitatea ştiinţifică a cercetării constă în aprofundarea concepţiilor teoretice şi ştiinţifico-metodice pentru determinarea esenţei creşterii economice a sectorului agrar prin intermediul valorificării eficiente a factorilor intensivi şi stimularea proceselor investiţionale; argumentarea nivelurilor optimale de subvenţii şi de investiţii la o unitate de teren agricol; estimarea economică a factorilor de influenţă şi pronosticul randamentului terenului agricol în întreprinderile agricole până în anul 2020; aprecierea efectelor economice şi a avantajelor tehnologiilor şi măsurilor de asistenţă investiţională implementate în practica activităţii entităţilor agricole; elaborarea modelului matematic pentru determinarea evoluţiei efectului investiţional în activitatea întreprinderilor agricole; structurarea şi prezentarea mecanismului de finanţare şi stimulare a creşterii sectorului agrar prin intermediul investiţiilor; elaborarea spiralei creşterii economice durabile a sectorului agrar bazat pe utilizarea eficientă a tuturor resurselor financiare, investiţionale necesare pentru modernizarea sectorului agrar şi implementarea noilor tehnologii.

Problema ştiinţifică importantă soluţionată constă în argumentarea din punct de vedere ştiinţific şi metodologic a dezvoltării şi creşterii economice a sectorului agrar, fapt ce a confirmat oportunitatea perfecţionării mecanismelor de stimulare a creşterii economice în vederea direcţionării structurale a investiţiilor în agricultură.

Semnificaţia teoretică a lucrării constă în aplicarea abordărilor concepţiilor teoretice şi a rezultatelor obţinute în urma analizei situaţiei reale şi a tendinţelor de creştere economică a sectorului agrar, precum şi recomandările elaborate privind promovarea investiţiilor prin prisma realizării progresului tehnico-ştiinţific, în contextul elaborării politicii de susţinere şi stimulare a creşterii economice a sectorului agrar.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în utilizarea principalelor rezultate ştiinţifice de către Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare din Republica Moldova pentru elaborarea recomandărilor şi măsurilor din punctul de vedere al aplicării nivelului optimal de subvenţii şi de investiţii la o unitate de teren agricol; implementarea treptată în practica activităţii entităţilor agricole a tehnologiilor şi măsurilor de asistenţă investiţională; aprecierea ponderii de influenţă a investiţiilor şi altor resurse asupra randamentului la 1 ha în scopul de a orienta producătorii agricoli la utilizarea nivelurilor optimale de resurse pentru asigurarea creşterii economice a sectorului agrar.

Implementarea rezultatelor ştiinţifice. Rezultatele ştiinţifice au fost implementate de către SRL ,,Malitunis'' din r. Străşeni şi SRL,,Vindex-Agro''din r. Orhei.

АННОТАЦИЯ

диссертации на соискание учёной степени доктора экономических наук

„Механизмы развития и экономического роста аграрного сектора посредством инвестиционного процесса''

ШАРГО Алёна, Кишинев, 2016

Структура работы: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография включающая 179 источников, 38 приложений, 155 страниц основного текста, 60 таблиц, 51 формула, 70 рисунка.

Опубликованные статьи: Полученные результаты отраженны в 16 научных работах.

Ключевые слова: экономический рост, инвестиции, механизм финансирования, рентабельность продукции, эффективность инвестиций, модель экономического роста и т.д

Область исследования: экономический рост сельскохозяйственного сектора экономики в процессе инвестирования сельскохозяйственных предприятиях республики .

Цель и задачи исследования : состоит в исследовании, анализе и обосновании развития и экономического роста аграрного сектора посредством инвестиционного процесса и совершенствования механизмов стимулирования экономического роста в аграрном секторе.

Научная новизна исследования заключается в углубленом расмотрении теоретических концепций и разработке научных методов определения сущности экономического роста сельскохозяйственного сектора с точки зрения эффективного использования интенсивных факторов производства и стимулирования инвестиционных процессов; в аргументации оптимальных уровней инвестиций и субсидий, в расчете на единицу сельскохозяйственных угодий; в разработке математической модели для определения влияния инвестиций на развитие сельскохозяйственных предприятий; в структурировании и презентации механизма финансирования в аграрном секторе посредством инвестирования; в разработке спирали устойчивого развития аграрного сектора, основанного на эффективном использовании всех финансовых ресурсов, инвестиций, необходимых для модернизации аграрного сектора

Исследуемая в диссертаци научная проблема заключается в обосновании с научной и методологической точки зрения развития и экономического роста аграрного сектора. Это подтвердило необходимость совершенствования механизмов стимулирования экономического роста в целях структурного нацеливания инвестиций в сельском хозяйстве.

Теоретическая значимость работы заключается в разработке механизма стимулирования экономического роста в аграрном секторе посредством инвестирования.

Практическая значимость работы состоит в применении теоретических концепций и результатов, исследований полученных при анализе реальной ситуации а также в рекомендациях, разработанных с целью поощрения инвестиций и применения научно-технического прогресса в контексте разработки политики поддержки и стимулирования экономического роста сельскохозяйственного сектора.

Прикладная значимость работы заключается в принятии к использованию основных научных результатов исследования Министерством Сельского Хозяйства Республики Молдова с целью разработки рекомендаций и эффективных мер с точки зрения применения оптимального уровня субсидий и инвестиций на единицу сельскохозяйственных угодий; оценки удельного веса влияния инвестиций и других ресурсов, с целью использования производителями оптимальных уровней ресурсов для экономического роста сельскохозяйственного сектора.

Научные результаты были внедрены в SRL „Malitunis'' Стрэшень и SRL„ Vindex-Agro'' Орхей.

ANNOTATION

on PhD thesis : ***„ Mechanisms of development and economic growth in agricultural sector through the investment process***''

Author: SARGO Aliona, Chisinau, 2016
Structure. This thesis includes: introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 179 titles, 38 annexes, 155 pages of main text, 60 tables, 70 figures and 51 formulas.
Number of publications related to the research topic. The results are reflected in 16 scientific papers.
Keywords: economic growth, investment, environmental investment, agricultural product, financing mechanism, producr profitability, result of investments, model of economic growth etc.
Field of study: agricultural sector growth through the process of investment in agricultural enterprises of Moldova.
The purpose and objectives of the thesis research, analysis and argument development and economic growth of the agricultural sector through investment process and improve the mechanisms for stimulating the economic growth of the agricultural sector.
Scientific novelty of the research is to deepen the theoretical and scientific concepts to determine the essence of economic growth of the agricultural sector in terms of the efficient use of intensive factors and driving of the investment processes; reasoning the optimal levels and investment subsidies used per unit of agricultural land; economic persuit of influence factors and to determine the agricultural yield forecast in enterprises by 2020; argumentation of economic effects and technological benefits measures in practical investments and recommendation of practical implementation in the activity of agricultural entities; mathematical model development which will help to determine the effect of investment in the business development of agricultural enterprises; financing mechanism development for growth stimulation in the agricultural sector in terms of investment; spiral development of the agricultural sector sustainable growth based on efficient use of all financial resources to modernize the agricultural sector and the implementation of new technologies.
Important scientific problem solved is scientific and methodological argue to the development and growth of the agricultural sector, which confirmed the opportunity to improve mechanisms for stimulating economic growth in order to target structural investment in agriculture.
The significance of the paper consists in applying of the theoretical concepts and results obtained after real situation analysis and growth trends in the agricultural sector, and the recommendations developed for investment promotion through the achievement of technical and scientific progress in ordet to develop the supporting policy which will stimulate the economic growth in the agricultural sector.
The value of the work is to use the main scientific results by the Ministry of Agriculture and Food Industry of Moldova to develop guidelines and effective measures for economic growth in agricultural sector in terms of the optimal level of subsidies and investment from a unit of agricultural land; step by step practical implementation agricultural entities technologies and measures of the investment; the usage of the elaborated multifactor model for predicting the yield of agricultural land; assessment of the weight influence on investment and other resources per 1 ha that will lead agricultural producers to use their optimum levels in order to assure the growth of the agricultural sector.
Implementation of scientific results. Scientific results have been implemented by SRL „ Malitunis " from Străşeni, SRL „ Vindex-Agro" from Orhei.

ȘARGO ALIONA

MECANISMELE DEZVOLTĂRII ȘI CREȘTERII ECONOMICE A SECTORULUI AGRAR PRIN INTERMEDIUL PROCESULUI INVESTIȚIONAL

521.03 – ECONOMIE ȘI MANAGEMENT (ÎN AGRICULTURĂ)

Autoreferatul

tezei de doctor în științe economice

Aprobat spre tipar: 13 mai 2016
Hârtie ofset. Tipar ofset
Coli de tipar:1,0

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tirajul - 50 de exemplare
Comanda nr. 40

SRL ”PRINT-CARO”

Str. Astr. N. Donici, 14, tel. 0-22-85-33-86